

Covid-19 Sonrasında Uzaktan (Çevrim içi) Yabancı Dil Öğretimi İlkeleri Üzerine Bir Araştırma

A Study on the Principles of Distance (Online) Foreign Language Teaching After Covid-19

Eda TEKİN

Arař. Gör., Yıldız Teknik Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, Yıldız Technical University, Faculty of Education, Department of Turkish Language Education, etekin@yildiz.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0001-6831-8101>

Makale Bilgisi	Article Information
Makale Türü – Article Type	Araştırma Makalesi / Research Article
Geliř Tarihi – Date Received	29 Temmuz / July 2022
Kabul Tarihi – Date Accepted	25 Eylül / September 2022
Yayın Tarihi – Date Published	30 Eylül / September 2022
Yayın Sezonu - Pub Date Season	Eylül / September

Atıf / Cite as: Tekin, E. (2022), Covid-19 Sonrasında Uzaktan (Çevrim içi) Yabancı Dil Öğretimi İlkeleri Üzerine Bir Araştırma/A Study on the Principles of Distance (Online) Foreign Language Teaching After Covid-19. Turkish Academic Research Review, 7 (3), 604-617. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tarr/issue/72766/1150646>

İntihal / Plagiarism: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelenmiş ve intihal içermediği teyit edilmiştir. / This article has been reviewed by at least two referees and confirmed to include no plagiarism. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tarr>

Copyright © Published by Mehmet řAHİN Since 2016- Akdeniz University, Faculty of Theology, Antalya, 07058 Turkey. All rights reserved.

Covid-19 Sonrasında Uzaktan (Çevrim içi) Yabancı Dil Öğretimi İlkeleri Üzerine Bir Araştırma

Eda TEKİN

Öz

Yabancı dil eğitimi öğrenciler için olduğu kadar öğretmenler için de uzun ve zorlu bir süreçtir. Dünyanın birçok yerinde yabancı dil öğretimi çeşitli yöntem ve tekniklerle gerçekleştirilmektedir. Dünyada ve ülkemizde her kurum Covid-19 salgınından önce bu öğretimi daha çok yüz yüze gerçekleştirmekteydi ancak Covid-19 salgını ile beraber eğitim, salgının yayılmasını önlemek amacıyla çeşitli platformlar üzerinden uzaktan (çevrim içi) gerçekleştirilmeye çalışılmıştır. Yakın geçmişte var olan ancak bu kadar yoğun ve uzun süreçli olmayan uzaktan eğitime bir anda geçiş yapılması, yeni normale alışmayı ve süreçte yaşanan sorunları gidermeyi gerektirmiştir. Eğitimin her alanında olduğu gibi yabancı dil eğitiminde de uzaktan eğitime geçiş sürecinde yabancı dil öğretiminin nasıl olacağı konusu eğitimciler için soru işaretleri doğurmuştur. Bu durum, ani bir geçişle olduğu için öğretmenleri ve öğrencileri hazırlıksız yakalasa da uzaktan eğitimle dil öğretimi üzerine yapılan çalışmalar araştırılmış ve bu çalışmalardan yola çıkılarak uzaktan eğitimle dil öğretiminde dikkat edilmesi gereken hususlar derlenmiş ve yabancı dil öğretmenlerine bu konuda öneriler getirilmiştir. Bu araştırma, bir tarama çalışması olup doküman incelemesi yoluyla betimsel analiz yapılarak derlenmiştir. Uzaktan dil öğretimi yapan öğretmenlere uzaktan eğitimde nelere dikkat etmeleri konusunda yardımcı olacağı düşünülmektedir. Uzaktan eğitimin yararlılıkları ve sınırlılıkları, kavramları, modelleri araştırılmış ve uzaktan dil öğretiminde öğretmenlere uzaktan öğretimde dikkat etmeleri gereken ilkeler derlenmiştir. Uzaktan eğitimde etkili bir dil öğreticisi olabilmenin birçok faktörü vardır. Bu çalışmada bunların bir kısmı derlenmiştir. Araştırmada, literatür taramasına dayalı olarak öğreticilerin eğitimi, ders planı yapmak, dil öğretiminde bir model uygulamak, teknolojiyi etkin kullanmak, öğrencilerin motivasyonunun yüksek tutmak, öğrencilere dönüt vermek, uzaktan öğretimde sosyalleşmeyi sağlayabilmek olarak kategoriler oluşturulmuştur ve bu kategorilere yönelik araştırmalar sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Covid 19, Uzaktan eğitim, Çevrim içi eğitim, Yabancı dil Öğretimi ilkeleri

A Study on the Principles of Distance (Online) Foreign Language Teaching After Covid-19

Abstract

Foreign language education is a long and difficult process for teachers as well as students. In many parts of the world, foreign language teaching is carried out with various methods and techniques. Before the Covid-19 pandemic, every institution in the world and in our country was doing this teaching more face-to-face. With the Covid-19 outbreak, education has been tried to be carried out remotely through various platforms in order to prevent the spread of the epidemic. Switching to distance education, which has existed in the recent past but is not so intense and

long-term, requires getting used to the new normal and resolving the problems experienced in the process. As in every field of education, it has raised questions for educators about how foreign language teaching will be in the transition process to distance education in foreign language education. Although this situation catches teachers and students unprepared because of a sudden transition, studies on language teaching with distance education have been researched and based on these studies, the points to be considered in language teaching with distance education have been compiled and suggestions have been made to foreign language teachers. This research is a survey study and was compiled by making descriptive analysis through document review. It is thought that it will help teachers who teach languages through distance education to pay attention. The advantages and disadvantages, concepts and models of distance education have been researched and the principles that teachers should pay attention to in distance education have been compiled. There are many factors to be an effective language teacher in distance education. Some of them were compiled in this study. In the research, categories were created based on the literature review, such as the training of teachers, making a lesson plan, applying a model in language teaching, using technology effectively, keeping students' motivation high, providing feedback to students, and providing socialization in distance education, and researches on these categories were presented.

Keywords: Covid-19, Distance Education, Online Education, Foreign Language Teaching, Principles

Structured Abstract

With the onset of the Covid-19 epidemic in the world, many educational institutions had to switch to distance education completely. This situation initially caused some problems for almost every field. In particular, question marks were created in the minds of teachers about how language teaching would be carried out remotely; however, with the teachers' experience in this regard over time, online training continued after Covid-19.

There have been institutions, teachers and students who continued online education after the epidemic, because the situation where education can be given completely online has also been experienced, and especially in language teaching, online education has become an option for people with various obstacles, excuses or situations.

The aim of the study is to determine what a teacher should pay attention to in distance language teaching after the Covid-19 epidemic.

This research is a survey study was compiled by making descriptive analysis, through document review (Yıldırım & Şimşek, 2016) with a self-experimental and heuristic approach (Moustakas, 1990; Polanyi, 1962) as a teacher who is interested in teaching Turkish as a foreign language and also teaches Turkish as a foreign language remotely. Descriptive analysis is the summarization and interpretation of data obtained by various data collection techniques according to previously determined themes (Yıldırım & Şimşek, 2016).

Although there are many factors in the training of teachers, in distance education, the teacher must first have technology knowledge and participate in distance education trainings related to his field in order to further develop and apply this knowledge. In this context, training of trainers is essential. Teachers should take distance education packages to improve themselves and research the institutions that provide training on this subject. In addition, educational institutions have a great role in the training of teachers in their fields and in improving themselves. Educational

institutions should provide opportunities for educators to improve themselves in distance education.

In distance education, making a lesson plan and being prepared for each lesson is more necessary than face-to-face education, because in distance education, students expect a regular flow and an effective lesson in front of the computer. Distance education differs from traditional education in many ways.

There are many models that can be applied to courses in educational sciences. These models ensure that the lessons continue in a more regular, effective and planned manner. Many models can be used by teachers, not sticking to a single model. By researching educational models, teachers can adapt them to their own fields.

Thanks to technology, students participate in classes through various platforms. It is still in the hands of the teacher to keep the students participating in the classes active. Language teachers can interact with students and involve them in the lessons. This situation seems to be very difficult especially in language teaching, but this may be necessary by asking students questions and directing them to various applications. Today, it is even more possible to overcome difficulties in distance (online) education with Web 2.0 tools. In distance lessons, the teacher's direct lectures and the fact that he finishes the lesson by himself alone may prevent students from participating in the lesson and cause boredom. The number of students is also an important factor in student participation in classes. It is more possible to ensure that each student participates in the lesson if the number of groups is less. As the number increases, this situation may become more difficult, but participation in the lesson should be taken into account in groups where the number is high, and the motivation of those who are willing to attend the lesson should not be reduced.

Motivation is very important in education and language learning, as it is in all areas of life. Other studies on student motivation in foreign language learning (Brandl, 2002; Dörnyei, 1994; Ramage 1990) also indicated its importance.

Feedback in foreign language teaching is an important issue for students to see and correct their mistakes. "In language learning and teaching, varying types of feedback can be provided to students. As in other disciplines, feedback that motivates students' language learning should receive particular attention. On practical grounds, feedback for motivation and language correction are a key concern for language educators" (Petchprasert, 2012: 1112).

In their study, Richardson & Swan (2003) stated that "Students' perception of social presence in online courses is related to their satisfaction with their instructors" and stated that one of the factors of social presence in distance education is teachers. Since social presence in distance education requires more mutual communication, it is also important that the education takes place synchronously.

What happened during the Covid-19 epidemic has shown that even though people are closed to their homes to protect themselves from the epidemic, getting education and continuing education is one of the indispensable issues. As in almost every field of education, there has been a transition to distance education in language teaching in this process. Students started to learn languages with distance education. Although this situation caught the teachers and students unprepared because of a sudden transition, studies on language teaching with distance education were researched and suggestions were made to foreign language teachers. There are many factors to be an effective language teacher in distance education. Some of them were compiled in this study. Effective language training with distance (online) education is a critical skill for a teacher. Some of the ways to develop this skill are described in this research. These can help teachers to improve students' language learning.

Giriş

Uzaktan dil öğretimi son yıllarda gelişmekte olan bir alan olup “yeni bir fenomen olmasa da iletişim teknolojisindeki hızlı gelişmeler, öğrenenlerin hem eş zamanlı (senkron) hem de eş zamansız (asenkron) olarak bağımsız öğrenme talebini arttırmış” (Compton, 2009: 73) ve dünyada Covid-19 salgınının başlamasıyla birlikte birçok eğitim kurumu bir anda tamamen uzaktan eğitime geçmek durumunda kalmıştır. Bu durum başlangıçta hemen hemen her alan için bazı problemler doğurmuştur. Özellikle dil öğretiminin uzaktan nasıl gerçekleşeceği öğretmenlerin kafasında soru işaretleri oluşturmuştur; ancak zamanla öğretmenlerin de bu konuda tecrübe sahibi olmaları ve yapılan çalışmalarla uzaktan dil öğretiminin mümkün olduğu anlaşılmıştır (Gacs vd., 2020; MacIntyre vd., 2020; Sari, 2020). Salgından sonra da çevrim içi eğitime devam eden kurumlar, öğretmenler, öğrenciler olmuştur çünkü eğitimin tamamen çevrim içi sürdürülebileceği durumu da tecrübe edilmiştir ve özellikle dil öğretiminde çevrim içi eğitim; çeşitli engelleri, mazeretleri ya da durumları bulunan insanlar için bir seçenek-alternatif olmuştur. Uzaktan eğitimin de avantajları ve dezavantajları hususunda Duggleby (2000:7-8) araştırmasında zaman konusunda esneklik sağlama, her zaman her yerden eğitime katılabilme, maliyet olarak da daha uygun olabilme durumlarını uzaktan eğitimin avantajları olarak ifade ederken sosyalleşememe, motivasyonun yüksek tutulamaması, işbirliği ve akran desteği eksikliği, dönütlerin yüz yüze eğitimde olduğu kadar hızlı olamaması durumlarını dezavantajlar olarak belirtmiştir.

Çevrim içi öğrenmenin dünya çapında yaygınlaşması, web tabanlı etkili öğretimin nasıl gerçekleştirilmesi gerektiğine dair eğitimde ilgi uyandırmıştır (Bailie, 2011: 82). Uzaktan eğitimde aslında onlarca yıl önce pek çok araştırma yapılmıştır (Barker, 2002; Bennett & Marsh, 2002; Felix, 2003; Kim & Bonk, 2006; Lamy & Hampel, 2007; Oliver, 1999; Son, 2011) ve Covid-19 salgını sürecinde bu araştırmalara ilgi artmıştır (Martin vd., 2020; Mishra vd., 2020; Whittle vd., 2020). Bu araştırma, bir tarama çalışması olup yabancı dil öğretimi alanına ilgi duyan ve uzaktan yabancı dil olarak Türkçe dersi veren bir öğretmen olarak öz deneysel ve bulgusal bir yaklaşımla (Moustakas, 1990; Polanyi, 1962) betimsel analiz yapılarak derlenmiştir. Betimsel analiz, çeşitli veri toplama teknikleri ile edilmiş verilerin daha önceden tespit edilen temalara göre özetlenmesi ve yorumlanmasıdır (Yıldırım & Şimşek, 2016). Uzaktan eğitimle dil öğretiminde etkili bir eğitimin gerçekleştirilebilmesi için yapılan tarama çalışması neticesinde oluşan başlıklar aşağıda yorumlanmıştır.

Öğretmenlerin Eğitimi

Öğretmenlerin eğitiminde çok çeşitli faktörler olsa da uzaktan eğitimde, öğretmen öncelikle teknoloji bilgisine sahip olmalı ve sahip olduğu bu bilgileri daha da geliştirmek ve uygulamak adına alanıyla ilgili uzaktan öğretim eğitimlerine katılmalıdır. “Etkili bir çevrimiçi öğretmen olmak, bir e-posta göndermek için hangi düğmelere basmanız gerektiğini veya bir web sayfasına bir görüntü eklemek için hangi HTML kodlamasının gerektiğini bilmek demek değildir” (Bennett & Marsh, 2002: 14). Öğretmenleri, uzaktan eğitim hakkında bilgilendirecek, geliştirecek eğitimlere ihtiyaç vardır. “Öğretim yöntemlerini değiştirmeyi veya teknolojinin öğretme ve öğrenmeye dâhil edilmesini amaçlayan herhangi önemli bir girişim, etkili e-moderatör desteği ve eğitimi içermelidir, aksi takdirde sonuçları muhtemelen yetersiz ve başarısız olacaktır. Teknolojik altyapı ve desteğin güçlü olduğu, öğrenme uygulamalarının geliştirildiği durumlarda bile personel geliştirme olmadan pilot programların ötesine geçilemeyecektir” (Salmon, 2003: 80).

Uzaktan eğitimde muazzam materyal imkânı vardır ancak yine de uzaktan eğitim kalitesinde personel eğitiminin eksikliğinden dolayı boşluk vardır (Hampel & Stickler, 2005: 312). Bu bağlamda eğitimcilerin eğitimi şarttır. Öğretmenler kendilerini geliştirmek için uzaktan eğitim paketleri almalı, bu konuda eğitimler veren kurumları araştırmalıdır. Ayrıca öğretmenlerin alanlarına yönelik eğitim almalarında ve kendilerini geliştirmelerinde eğitim kurumlarına büyük görev düşmektedir. Eğitim kurumu eğitimcilerinin kendilerini uzaktan eğitimde geliştirebilmeleri için onlara fırsatlar sunmalı, imkânlar sağlamalıdır. Çevrim içi ve karma programlarda öğretim üyesi katılımını ve kalıcılığını artırmak "fakülte" ile başlar. Fakülte, çevrim içi ve karma program girişimlerinin geliştirilmesinde yer almalıdır ve fakültenin bu konuda eğitimcileri desteklemesi, onlara değer vermesi gerekmektedir (Betts & Heaston, 2014). Bu konuda öğretmenlere verilen destek ve eğitimlerle ilgili yapılan çalışmalar olumlu sonuçlar vermiştir. Stickler & Hampel (2007: 81), yaptıkları araştırmada öğretmenlerin teknoloji eğitiminde şu sonuca varmışlardır: Genel olarak anketi yanıtlayan veya görüşmeye katılan tüm yardımcı öğretim görevlileri eğitimden memnun kaldıklarını ve bunu “çok, çok yararlı” bulduklarını belirtmişlerdir. Sağlanan desteği takdir ederek hem teknolojik hem de pedagojik zorlukların üstesinden gelebileceklerini hissedip, yeni başlayanlara pedagojik eğitim ve çevrim içi eğitim verme konusunda kararsız olan tüm öğretmenler için bunun çok önemli olduğunu göstermişlerdir.

Sınıf ihtiyaçlarını karşılamak için çok sayıda çevrim içi öğretim ve öğrenim platformu mevcuttur ancak deneyimsiz öğretmenlerin bunları en iyi şekilde

nasıl yönlendirecekleri belli değildir (Bailey&Lee, 2020: 179). Teknoloji desteği, başarılı çevrim içi öğretim uygulamalarını beslemede önemli bir faktördür. Öğretmenler, özellikle yeni bir duruma geçiş aşamasında yaşayacakları çeşitli sorunlar için yardıma ihtiyaç duyarlar. Onlara teknik destek sağlamak ve yeni araçları keşfederken rehberlik etmek kaliteli bir çevrimiçi eğitim için önemlidir (Baran&Correia, 2014: 98). Öğretmenlerin eğitiminde hem kurumlara hem de öğretmenlerin kendilerine görevler düşmektedir. Bir yabancı dil öğretmeni teknoloji çağında her türlü yeniliği takip edebilir ve dil öğretiminde aldığı öğretim yöntemleri eğitimleriyle kendini geliştirebilir.

Ders Planları Yapmak

Uzaktan eğitimde ders planı yapmak, her derse hazırlıklı olmak yüz yüze eğitimden daha fazla gereklidir çünkü uzaktan eğitimde öğrenciler bilgisayar başında düzenli bir akış ve etkin bir ders beklemektedirler. Uzaktan eğitim geleneksel eğitimden birçok yönden ayrılır. Easton (2003) etnografik durum çalışmasında uzaktan eğitimde öğretmenin ihtiyaç duyduğu iletişim becerilerinin sınıf öğretimdekilerle benzer olduğunu; ancak uzaktan öğretimde ayrıca öğretim süresi, alan, sanal yönetim teknikleri ve sanal iletişim yoluyla öğrencilerin dikkatini çekme hususunda bir paradigma değişikliğinin önemini vurgulamıştır. Çünkü öğretmenin yalnızca yüz yüze eğitimdeki tecrübelerine güvenmesi, uzaktan eğitime yönelik ayrı bir ders planı yapmaması eğitimde başarısızlığa sebep olur. Uzaktan eğitimin sınırlılıklarından biri öğrencilerin motivasyonunu yüksek tutmanın zorluğudur (Duggleby, 2000). Bu yüzden planlı olmakta, eğlenceli materyaller hazırlamakta fayda vardır. Ayrıca her ders için plan yapmak öğretmenin kendine olan güvenini artırır, ders öncesi, sonrası ve sırasında kendisini değerlendirmesini sağlar. Tecrübeli bir öğretmen olmak, “ders planı yapmaya gerek yok” anlamına gelmemeli.

Ders planı yapmak:

- Dersteki çeşitli aşamaları ve bunların gerçekleşeceği sırayı sistematik olarak not etmeniz için bir çerçeve sağlar.
- Öğretme hedeflerinizin yanı sıra yapmayı planladığınız şeyin içeriği hakkında düşünmenizi ve not almanızı sağlar.
- Öğretmeyi veya yeniden gözden geçirmeyi planladığınız belirli dil öğelerini (yeni sözcükler, dilbilgisi, yazım kuralları vb.) yazmak için alan sağlar.
- Ayrıca gerekirse kullanmak üzere bir yedek aktivite hazırlamanızı da hatırlatır.
- Ders sonrası yorumlar yapmanızı sağlar (Ur, 2012: 25).

Eğitim Modeli Uygulamak

Eğitim bilimlerinde derslere uygulanabilecek birçok model mevcuttur. Bu modeller derslerin daha düzenli, etkili ve planlı bir şekilde devam etmesini sağlar. Tek bir modele bağlı kalınmayıp birçok model öğretmen tarafından kullanılabilir. Eğitim modelleri araştırılarak öğretmenler kendi alanlarına bunları uyarlayabilirler. Örneğin dil öğretiminde faydalanılabilecek eğitim modelleri teknoloji ile entegre edilerek dil öğretiminde kullanılabilir. Bu modellerin haricinde, araştırmacıların çalışmalarında uzaktan eğitimde yapılabilecekleri, gösterdikleri adımları (Baran & Correria, 2014; Baran vd., 2011; Stickler & Hampel, 2007) uygulayabilirler. Çevrimiçi öğrenme uygulamalarının etkililiğini ve anlamlılığını iki bilgi kaynağından keşfedebiliriz: birincisi, akademisyenlerin çevrimiçi kursları öğretme konusundaki kişisel deneyimlerinin bir sonucu olarak oluşturdukları bilgi ve ikincisi, pedagojik sorgulamadan edindikleri bilgilerdir. Bunu yaparken, çevrimiçi öğrenmeye dâhil olan öğretmenler, çevrimiçi öğretim hakkında sorgulamaya dayalı öğrenmeye katılırlar (Kreber & Kanuka, 2006: 122).

Pedagoji ve teknolojinin birlikte kullanımı çok önemlidir. Kara vd. (2018: 77) yaptıkları araştırmada öğretmenlerin uzaktan eğitimle ilgili ön bilgiye sahip olmamalarının yanlışlıklara sebep olduğunu çünkü öğretmenlerin ön bilgileri olmadığı için yüz yüze eğitim bilgisine dayanarak yanlış bir yol izlediklerini ve bu sebeple öğretmenlere bu konuda destek olmak onların yanlış geleneksel yaklaşımlardan kurtularak hem mesleki gelişimleri hem de kendi aktif katılımları yönünden bir gereklilik olduğunu vurgulamışlardır. Bu nedenle eğitim modelleri, pedagojik bilgi ve teknoloji kullanımıyla harmanlanarak geliştirilebilir ve uygulanabilir.

Teknoloji ile Öğrencilerin Derse Katılımını Sağlamak

Teknoloji sayesinde öğrenciler çeşitli platformlar üzerinden derslere katılım göstermektedirler. Derslere katılan öğrencileri etkin tutmak yine öğretmenin elindedir. Dil öğretmenleri öğrencilerle karşılıklı iletişime geçerek derslere onları da dâhil edebilir. Özellikle dil öğretiminde bu durum çok zor gibi görünmektedir ancak bu da öğrencilere sorular sorularak, onları çeşitli uygulamalara yönlendirerek gerekebilir. Günümüzde Web 2.0 araçları ile uzaktan eğitimde zorlukları yenmek daha da mümkündür. Uzaktan derslerde öğretmenin düz anlatım yapması, dersi yalnızca kendisinin anlatarak bitirmesi öğrencilerin derse katılımını engelleyebilir ve sıkıcılığa sebep olabilir. Web 2.0 araçlarının kullanımı ve derslere olumlu etkisi çeşitli araştırmalarla desteklenmiştir (An & Williams, 2010; Bennett vd., 2012;

Göker & Bekir, 2019; Stevenson & Lui, 2010; Wang & Vasquez, 2012). Warschauer (2002) dil öğretiminde teknoloji kullanımı ile ilgili proje tabanlı bir araştırmasında hem ürünü hem de süreci dikkate alarak teknolojiyi dil eğitimine entegre etmeye yönelik gelişimsel bir yaklaşım sunar. Teknolojinin hem öğretmenlerin eğitiminde hem de teknoloji entegrasyonu ile dil öğretiminin gelişimine ve faydalarına vurgu yapar.

Öğrencilerin derslere katılımında öğrenci sayısı da önemli bir faktördür. Her öğrencinin derse katılımını sağlamak eğer grup sayısı az ise daha mümkündür. Sayı arttıkça bu durum zorlaşabilir ancak yine de sayının fazla olduğu gruplarda da derse katılım dikkate alınmalı ve derse katılmakta istekli olanların motivasyonu düşürülmemelidir.

Öğrencilerin Motivasyonunu Yüksek Tutmak

Motivasyon hayatın her alanında olduğu gibi eğitimde, dil öğrenmede de çok önemlidir. Ushida (2005) uzaktan eğitimde yabancı dil öğreniminde öğrencilerin tutum ve motivasyonlarını araştırdığı çalışmasında teknoloji ile geliştirilmiş öğretimde öğrencilerin motivasyon ve tutumlarının dil öğrenmede önemli bir etkisinin olduğunu göstermiştir. Motivasyonu yüksek öğrencilerin yabancı dil öğrenmede daha iyi olduklarını vurgulamıştır. Yabancı dil öğrenmede öğrenci motivasyonu üzerine yapılan diğer araştırmalar da (Brandl, 2002; Dörnyei, 1994; Ramage 1990) bunun önemini belirtmişlerdir. Uzaktan dil eğitiminde öğrencilerin motivasyonu nasıl yüksek tutulur? Motivasyonda, öğretmenlere büyük görev düşmektedir. Öğretmenlerin sınıftaki uygulamaları, konuları işleyişleri, kullandıkları dil, kullandıkları yöntemler derse olan ilgiyi artırabilir ve düşürebilir. Öğrencilerin de motivasyon konusunda içsel sebepleri olabilir ancak uzaktan eğitimde öğretmenin gerçekleştirdiği etkinlikler ve kullandığı dil öğrencilerin motivasyonunu etkiler. Tüm seviyelerde, öğrencilere motivasyonlarını artıracak cümleler söylemek, konuşmalar yapmak önemlidir. Öğrencilerin öğrenme stratejileri ve bunları kullanımları da uzaktan (çevrimiçi) dil öğreniminde önemlidir (Lin vd., 2017).

Öğrencilere Dönüt Vermek

Uzaktan eğitimde dönüt vermek yüz yüze eğitimde olduğu kadar kolay olmayabilir ve dönütler eğitim sürecinde öğrencilerin kendilerini geliştirebilmeleri için çok önemlidir. Leibold & Shwarz (2015) yaptıkları araştırmada en iyi uzaktan dönüt verme şekillerini anlatmışlardır: Öğrenciye ismi ile hitap ederek dönüt vermek, belirli aralıklarda dönüt zamanı ayarlama, çabuk dönüt vermek (72 saat

içinde gibi), dengeli dönüt sağlamak, spesifik dönüt sağlamak, olumlu bir ses tonu kullanmak, düşünmeyi geliştirmek için soru ile dönüt vermek.

Yabancı dil öğretiminde dönüt, öğrencilerin hatalarını görmeleri, düzeltmeleri açısından önemli bir konudur. “Dil öğreniminde ve öğretiminde öğrencilere çeşitli türlerde geri bildirim sağlanabilir. Diğer disiplinlerde olduğu gibi, öğrencilerin dil öğrenimini motive eden geri bildirimler özel ilgi görmelidir. Pratik gerekliliklerle, motivasyon ve dil düzeltme için geri bildirim, dil eğitimcileri için önemli bir meselidir” (Petchprasert, 2012: 1112).

Whiteman (2002) da öğrencilere bireysel olarak dönüt verilmesinin tüm sınıfa genel olarak yapılacak dönütten daha iyi olduğunu belirtmiştir. Uzaktan dönüt konusunda yapılan araştırmalar dönütün uzaktan olarak nasıl yapılacağını araştırmacılara ve eğitimcilere sunmuşlardır (Bailey & Card, 2009; Bonnel, 2008; Goldsmith, 2014; Junk vd. 2011).

Sosyalleşmeyi Arttırmak

Yüz yüze sınıflarda yapılan araştırmalar, sosyal bulunuşluğun öğretimsel etkinliği arttırmada potansiyel olarak önemli bir faktör olduğuna işaret etmektedir. Bununla birlikte, çok az sayıda çalışma, uzaktan eğitim bağlamında sosyal bulunuşluğun etkisini test etmiştir (Gunawardena & Zittle, 1997: 11). Bu sorun günümüzde de devam etmektedir. Covid-19 sürecinden itibaren uzaktan eğitime hızlı bir geçiş yapıldığı için ve bu durum tüm dünyada yaygınlaştığı için uzaktan eğitimde öğrencilerin sosyal bulunuşluğuna yönelik araştırmalar artmıştır (Al-dheleai & Tasir, 2020; Lowenthal & Dunlap, 2020; Park & Kim, 2020).

Çevrimiçi öğrenme etkinliklerine katılan bireyler fiziksel veya coğrafi konumlarına göre ayrıldığında ve bazen izole koşullarda çalıştıklarında, diğerleriyle kişiler arası iletişim kurma yeteneği büyük ölçüde azalır çünkü tüm temas elektronik olarak uzaktan gerçekleşmektedir (Aragon, 2003: 59). Aragon (2003) uzaktan (çevrimiçi) eğitimde sosyalleşmeyi yaptığı derleme çalışması ile “kurs tasarımı, öğretmen ve katılımcılar” olarak üçe ayırmıştır. Ders tasarımında yapılması gerekenleri “karşılama mesajları geliştirin, öğrencileri tanıyın, teknolojiyi kullanın, sınıfınızdaki öğrenci sayısını sınırlandırın, işbirlikçi öğrenme aktiviteleri tasarlayın” olarak anlatmıştır. Öğretmenler için “tartışma panosu oluşturun, e-mailleri hemen cevaplayın, sık sık dönüt verin, görüşmeler (konuşmalar) başlatın, kişisel hikâyelerinizi ve deneyimlerinizi paylaşın, espriler yapın, emojiler (ifadeler) kullanın, öğrencilere isimleri ile hitap edin, öğrencilerin sizle iletişime geçmesine izin verin.” önerilerini getirmiştir. Katılımcılar için de “tartışmalara katılın, e-

mailleri hemen cevaplayın, görüşmeler (konuşmalar) başlatın, kişisel hikâyelerinizi ve deneyimlerinizi paylaşın, espriler yapın, emojiler (ifadeler) kullanın, uygun başlıklar kullanın.” şeklinde onların da üzerine düşen görevleri belirtmiştir. Öğrencilerin uzaktan eğitimde sosyal kalabilmelerini daha çok öğretmenler sağlar. Aragon (2003) da bu bileşenlerden öğretmenin çok önemli olduğunu vurgulamıştır. Richardson & Swan (2003) yapmış oldukları araştırmada , “Öğrencilerin çevrimiçi kurslarda sosyal bulunuşluk algıları, eğitimlerinden duydukları memnuniyetle ilgilidir” diyerek uzaktan eğitimde sosyal bulunuşluk etkenlerinden birinin öğretmenler olduğunu belirtmişlerdir. Uzaktan eğitimde sosyal bulunuşluk daha çok karşılıklı iletişimi gerektirdiğinden eğitimin senkron olarak gerçekleşmesi de önemlidir. Yanguas (2010) senkron bilgisayar tabanlı iletişimde öğrencilerin yüz-yüze eğitimde olduğu kadar başarı elde ettiklerini vurgulamıştır. Sesli ve görüntülü konferansın ortaya çıkmasıyla, senkronize sözlü etkileşim artık dil öğretimi için bir seçenek haline geldi. Sesli konferans bugün güvenilir hale geldi ve telaffuz alıştırmaları için yeterince iyi bir ses kalitesi sunuyor (Hampel&Stickler, 2005: 314). Bu sayede senkron dil öğretileri öğrencilerin öğretmenle iletişime geçmesini kolaylaştırarak sosyal mevcudiyetlerine de katkıda bulunur.

Sonuç ve Öneriler

Covid-19 salgını sürecinde yaşananlar göstermiştir ki insanlar kendilerini salgından korumak için evlere kapatsa da eğitim almak ve eğitime devam etmek vazgeçilmez konulardan biridir. Eğitimin hemen her alanında olduğu gibi dil öğretiminde de bu süreçte uzaktan eğitime geçiş yapılmıştır. Öğrenciler uzaktan eğitim ile dil öğrenmeye başlamıştır. Bu durum, ani bir geçişle olduğu için öğretmenleri ve öğrencileri hazırlıksız yakalasa da uzaktan eğitimle dil öğretimi üzerine yapılan çalışmalar araştırılmış ve yabancı dil öğretmenlerine öneriler getirilmiştir. Uzaktan eğitimde etkili bir dil öğretmeni olabilmenin birçok faktörü vardır. Bu araştırmada bunların bir kısmı derlenmiştir. Uzaktan eğitimle etkili bir dil öğretimi gerçekleştirmek bir öğretmen için kritik bir beceridir. Bu beceriyi geliştirmenin yollarından bazıları bu araştırmada açıklanmıştır. Bunlar, öğretmenlere öğrencilerin dil öğrenimini geliştirmek için yardımcı olabilir.

- Öğretmenlere düşen uzaktan eğitimde yenilikleri takip etmek ve kendilerini bu alanda geliştirerek uzaktan eğitimin en etkili şekilde gerçekleştirilmesini sağlamaktır çünkü teknoloji çağındayız ve bazı alanlarda uzaktan eğitime talep fazladır.

- Yabancı dil öğretmenlerine yönelik hem kurumların hem de çeşitli platformların öğretmenlerin dil öğretiminde teknolojiyi nasıl uygulamaları

gerektiğine dair, dil öğretiminde kendilerini geliştirmeleri için fırsatlar sunan web siteleri vardır. Bunlar takip edilebilir ve öğretmen için uygun olanların eğitimi alınabilir.

- Uzaktan yabancı dil öğretimine yönelik farklı materyaller hazırlanabilir ve meslektaşlarla paylaşılabilir.

- Salgın öncesinde asenkron, çeşitli kanalların videoları, mobil uygulamalarla dil öğretimi vardı ancak salgın ile birlikte dil öğretimi senkron eğitimle de verilmeye başlandı ve zaman-mekan sınırlaması, zorluğu olan insanlar için bu durum bir fırsata dönüşmüştür. Bu fırsatlar öğrencilerin lehine olacak şekilde öğretmenler tarafından takip edilebilir ve hep daha iyi bir dil öğretimi için uğraşılabilir.

- Yabancı dilde her ders, her konu çok önemlidir ve aktarılması yeni bir dil öğretimi olduğu için zor olabilir. Bu aktarımı daha düzenli, kolay ve etkili gerçekleştirebilmek için her ders plan yapılabilir.

- Yabancı dil öğretmenlerinin uzaktan eğitimde yaşadıkları zorlukları, bunları nasıl aştıkları veya aşamadıkları, gerçekleştirdikleri etkinlikler meslektaşları ile paylaşılabilir çünkü her şey tek bir öğretmenin aklına gelemaz ve çeşitlilik olamaz. Bu konuda öğretmenlerin birbirleri ile iletişim halinde olmaları ve paylaşımları önemlidir.

- Yabancı dil öğretiminde sınıf mevcudu, öğrenenleri daha yakından tanıyabilmek ve onlarla daha fazla ilgilenebilmek, onlara dönüt verebilmek açısından önemlidir. Özellikle uzaktan eğitimde sınıftaki öğrenci sayısı on kişiyi aşmamalıdır.

Kaynakça

- Al-dheleai, Y. M., & Tasir, Z. (2020). Online Social Presence" OSP" Patterns Correlation with Students' Academic Performance among Master of Education Program Students. *International Journal of Instruction*, 13(2), 493-506.
- An, Y. J., & Williams, K. (2010). "Teaching with Web 2.0 technologies: Benefits, barriers and lessons learned." *International Journal of Instructional Technology and Distance Learning*, 7(3), 41-48.
- Aragon, S. R. (2003). Creating social presence in online environments. *New directions for adult and continuing education*, 2003(100), 57-68.
- Bailie, J. (2011). Effective online instructional competencies as perceived by online university faculty and students: A sequel study.
- Bailey, C. J., & Card, K. A. (2009). Effective pedagogical practices for online teaching: Perception of experienced instructors. *The Internet and Higher Education*, 12(3-4), 152-155.

- Bailey, D. R., & Lee, A. R. (2020). Learning from experience in the midst of covid-19: benefits, challenges, and strategies in online teaching. *Computer-Assisted Language Learning Electronic Journal*, 21(2), 178-198.
- Baran, E., & Correia, A.-P. (2014). A professional development framework for online teaching. *TechTrends*, 58(5), 95–101. doi:10.1007/s11528-014-0791-0.
- Baran, E., Correia, A. P., & Thompson, A. (2011). Transforming online teaching practice: Critical analysis of the literature on the roles and competencies of online teachers. *Distance Education*, 32(3), 421-439.
- Barker, P. (2002). On being an online tutor. *Innovations in Education and Teaching International*, 39(1), 3-13.
- Bennett, S., & Marsh, D. (2002). Are we expecting online tutors to run before they can walk?. *Innovations in Education and Teaching International*, 39(1), 14-20.
- Bennett, S., Bishop, A., Dalgarno, B., Waycott, J., & Kennedy, G. (2012). Implementing Web 2.0 technologies in higher education: A collective case study. *Computers & Education*, 59(2), 524-534.
- Betts, K., & Heaston, A. (2014). Build it but will they teach?: Strategies for increasing faculty participation & retention in online & blended education. *Online Journal of Distance Learning Administration*, 17(2), n2.
- Bonnell, W. (2008). Improving feedback to students in online courses. *Nursing Education Perspectives*, 29(5), 290-294.
- Brandl, K. (2002). Students' attitudes and perceptions of learning: A comparative study of a classroom-based and web-based language course. *Taking language instruction online: Progress or demise*. CALICO, Davis, CA.
- Compton, Lily KL. (2009) "Preparing language teachers to teach language online: A look at skills, roles, and responsibilities." *Computer Assisted Language Learning* 22 (1): 73-99.
- Dörnyei, Z. (1994). Motivation and motivating in the foreign language classroom. *The modern language journal*, 78(3), 273-284.
- Duggleby, J. (2000). *How to be an online tutor*. Gower Publishing, Ltd..
- Easton, S. S. (2003). Clarifying the instructor's role in online distance learning. *Communication Education*, 52(2), 87-105.
- Felix, U. (2003). *Language learning online: Towards best practice (Vol. 3)*. CRC Press.
- Gacs, A., Goertler, S., & Spasova, S. (2020). Planned online language education versus crisis-prompted online language teaching: Lessons for the future. *Foreign Language Annals*.
- Goldsmith, L. (2014). Digital feedback: An integral part of the online classroom. *Distance Learning*, 11(2), 33.
- Göker, M., & İnce, B. (2019). Web 2.0 araçlarının yabancı dil olarak türkçe öğretiminde kullanımı ve akademik başarıya etkisi. *Turkophone*, 6(1), 12-22.
- Gunawardena, C. N., & Zittle, F. J. (1997). Social presence as a predictor of satisfaction within a computer-mediated conferencing environment. *American journal of distance education*, 11(3), 8-26.

- Hampel, R. & Stickler, U. (2005). New skills for new classrooms: Training tutors to teach languages online, *Computer Assisted Language Learning*, 18:4, 311-326, DOI: 10.1080/09588220500335455.
- Junk, V., Deringer, N., & Junk, W. (2011). Techniques to engage the online learner. *Research in higher education journal*, 10, 1.
- Kara, M., Kukul, V., & Çakir, R. (2018). Conceptions and Misconceptions of Instructors Pertaining to Their Roles and Competencies in Distance Education: A Qualitative Case Study. *Participatory Educational Research*, 5(2), 67-79.
- Kim, K. J., & Bonk, C. J. (2006). The future of online teaching and learning in higher education. *Educause quarterly*, 29(4), 22-30.
- Kreber, C., & Kanuka, H. (2006). The scholarship of teaching and learning and the online classroom. *Canadian Journal of University Continuing Education*, 32(2).
- Lamy, M., & Hampel, R. (2007). *Online communication in language learning and teaching*. Springer.
- Leibold, N., & Schwarz, L. M. (2015). The art of giving online feedback. *Journal of Effective Teaching*, 15(1), 34-46.
- Lin, C. H., Zhang, Y., & Zheng, B. (2017). The roles of learning strategies and motivation in online language learning: A structural equation modeling analysis. *Computers & Education*, 113, 75-85.
- Lowenthal, P. R., & Dunlap, J. C. (2020). Social presence and online discussions: a mixed method investigation. *Distance Education*, 41(4), 490-514.
- MacIntyre, P. D., Gregersen, T., & Mercer, S. (2020). Language teachers' coping strategies during the Covid-19 conversion to online teaching: Correlations with stress, wellbeing and negative emotions. *System*, 94, 102352.
- Martin, F., Sun, T., & Westine, C. D. (2020). A systematic review of research on online teaching and learning from 2009 to 2018. *Computers & education*, 159, 104009.
- Mishra, L., Gupta, T., & Shree, A. (2020). Online teaching-learning in higher education during lockdown period of COVID-19 pandemic. *International Journal of Educational Research Open*, 1, 100012.
- Moustakas, C. (1990). *Heuristic research: Design, methodology, and applications*. Sage Publications.
- Oliver, R. (1999). Exploring strategies for online teaching and learning. *Distance Education*, 20(2), 240-254.
- Park, C., & Kim, D. G. (2020). Exploring the Roles of Social Presence and Gender Difference in Online Learning. *Decision Sciences Journal of Innovative Education*, 18(2), 291-312.
- Petchprasert, A. (2012). Feedback in second language teaching and learning. *US-China Foreign Language*, 10(4), 1112-1120.
- Polanyi, M. (1962). Tacit knowing: Its bearing on some problems of philosophy. *Reviews of modern physics*, 34(4), 601.
- Ramage, K. (1990). Motivational factors and persistence in foreign language study. *Language learning*, 40(2), 189-219.

- Richardson, J., & Swan, K. (2003). Examining social presence in online courses in relation to students' perceived learning and satisfaction.
- Son, J. B. (2011). Online tools for language teaching. *TESL-EJ*, 15(1), 1-12.
- Warschauer, M. (2002). A developmental perspective on technology in language education. *TESOL quarterly*, 36(3), 453-475.
- Whittle, C., Tiwari, S., Yan, S., & Williams, J. (2020). Emergency remote teaching environment: a conceptual framework for responsive online teaching in crises. *Information and Learning Sciences*.
- Salmon, G. (2003). *E-moderating: the key to teaching and learning online* (2nd ed.). London: RoutledgeFalmer
- Sari, F. M. (2020). Exploring English Learners' Engagement and Their Roles in the Online Language Course. *Journal of English Language Teaching and Linguistics*, 5(3), 349-361.
- Stevenson, M. P., & Liu, M. (2010). Learning a language with Web 2.0: Exploring the use of social networking features of foreign language learning websites. *CALICO journal*, 27(2), 233.
- Stickler, U., & Hampel, R. (2007). Designing online tutor training for language courses: A case study. *Open Learning: The Journal of Open, Distance and e-Learning*, 22(1), 75-85.
- Ushida, E. (2005). The role of students' attitudes and motivation in second language learning in online language courses. *CALICO journal*, 49-78.
- Ur, P. (2012). *A course in English language teaching*. Cambridge University Press.
- Wang, S., & Vásquez, C. (2012). Web 2.0 and second language learning: What does the research tell us?. *CALICO journal*, 29(3), 412-430.
- Whiteman, J. A. M. (2002). *Interpersonal Communication in Computer Mediated Learning*.
- Yanguas, Í. (2010). Oral computer-mediated interaction between L2 learners: It's about time!. *Language Learning & Technology*, 14(3), 72-93.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2016). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin yayıncılık.